

EL PROFETA DE LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

Josep M. Camarasa

La mort de Ramon Margalef, ho he de reconèixer, m'ha colpit com feia anys que no em colpia cap altra mort. I això que la idea que la mort forma part de l'estratègia de la vida era una de les moltes que havia rebut del seu mestre. És la vida el miracle que ens hauria d'admirar, explicava Margalef, i no el seu cessament per a un individu. El temps concedit a cada ésser viu per ser això, un ésser viu, i no un munt desorganitzat de molècules és atzarós i sempre més aviat breu. Just el que li concedeixen la seva dotació genètica i les contingències geoquímiques i històriques que li toquen.

La vida de Ramon Margalef no ha estat pas de les més breus per a un humà, sobretot si pensem les circumstàncies que li van tocar viure als seus divuit o dinou anys (va haver de combatre al front de l'Ebre l'any 1938). Però n'era tant, d'admirable, aquella vida! Era tan gran el goig de saber que podíem comptar amb ell i amb la seva saviesa! La seva mort, potser previsible per la seva edat avançada, m'ha deixat un sentiment d'orfenesa com no havia sentit ni en la mort del meu pare, per desgràcia molt menys esperable quan es va produir.

Però no és dels meus sentiments del que hauria de parlar-vos aquí. Voldria fer-ho d'una de les facetes del mestre que a mi sempre m'ha fascinat i que potser altres no pensaran a traslladar-vos. La de l'home que, des del seu coneixement de les modalitats de l'impacte de l'espècie humana en la resta de la biosfera, predeia, ja fa més de trenta anys, aquesta societat de la informació que avui és la societat en què vivim una bona part dels humans.

De fet el tema de la informació va estar present en el seu treball científic des de molt aviat. El seu discurs d'ingrés a la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (1957), que duia per títol "*La teoria de la informació en ecologia*" ja es referia a la informació com a propietat dels ecosistemes i com a mesura de l'organització d'aquests. Però és sobretot a partir

dels últims anys seixanta i els primers setanta que incorpora el tema de la informació a les seves consideracions sobre successió i explotació, en particular les referides a l'explotació humana d'ecosistemes concrets o del conjunt del planeta.

En el seu conegut manual de 1974, *Ecologia*, assenyala que, en la història de la humanitat, s'havien enregistrat dues fites significatives pel que fa a les relacions de les poblacions humanes amb la resta de la biosfera, la revolució neolítica i la revolució industrial, que separaven tres períodes: "una etapa passada [la que precedeix la revolució industrial] d'interacció local amb la resta dels ecosistemes naturals, que mantenia regulades les poblacions i estable el medi; una etapa futura d'una regulació que ha de ser forçosament

similar, però a escala universal i, entre l'una i l'altra, una etapa accelerada [l'era industrial] d'estratègia de frontera, cap a la fi de la qual ens dirigim fatalment i ràpidament" i en la qual "la transmissió cultural d'informació" havia d'assolir la màxima importància.

I, vet aquí, que aquesta "etapa futura" s'estava iniciant en aquell mateix moment. Els primers ordinadors amb circuits integrats eren encara molt recents (1964), però

el 1969 el Departament de Defensa nord-americà ja havia establert la xarxa de comunicació electrònica Arpanet, de l'evolució de la qual havia de resultar el que avui és Internet. El microprocessador s'havia inventat tot just el 1971, però aquell mateix 1974 que apareixia el manual de Margalef els primers ordinadors personals s'estaven gestant i es començarien a difondre en els anys immediats, mentre simultàniament s'ideava el protocol de xarxa d'interconnexió (TCP-IP) que havia de permetre enllaçar diferents tipus de xarxes de comunicació. Començava el trànsit de l'industrialisme a l'informacionalisme com a paradigma tecnològic dominant. ☺

Josep M. Camarasa. Biòleg i historiador de la ciència.